

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Історичний факультет
Кафедра філософії та політології

ВСТУП ДО ПОЛІТОЛОГІЇ

Методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять
із «Вступ до політології» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 052 Політологія

Житомир – 2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Протокол № 20 від 29.10.2021 року)*

Укладачі:

Людмила ГОРОХОВА – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Оксана ПІДСКАЛЬНА – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Рецензенти:

Микола КОЗЛОВЕЦЬ – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Костянтин ВЕРГЕЛЕС – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Вікторія МЕЛЬНИЧУК – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

Методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять зі «Вступу до політології» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія / Людмила Горохова, Оксана Підскальна – Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2021. – 36 с.

У методичних рекомендаціях вміщено програму курсу та завдання тем освітньої компоненти «Вступ до політології».

Методичні матеріали спрямовані на допомогу студентам у підготовці до навчальних занять і в процесі самостійного опрацювання тем та поглибленого осмислення освітньої компоненти й містить плани та завдання до занять, теми повідомлень, питання для обговорення та дискусій, завдання для самостійного опрацювання, список основної та додаткової літератури.

©Горохова Людмила, 2021

©Підскальна Оксана, 2021

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021

ВСТУП

Необхідність вивчення політології зумовлена складністю внутрішніх та міжнародних політичних процесів і насамперед зростанням ролі політики як сфери суспільного життя. Роль і значення політики та наукових знань про неї особливо зростають у переломні історичні періоди, коли докорінних перетворень зазнають основи суспільного життя, ідеали, цінності, світоглядні орієнтації людей. Саме такий період кардинальних змін переживає нині українське суспільство.

Освітня компонента «Вступ до політології» є важливою складовою освітньо-професійної програми «Політологія» й спрямована на ознайомлення студентів із основними питаннями політології як науки; формування системи базових знань, розвиток умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад реалізації політики як суспільного явища; сприяння становленню громадянської свідомості студентів.

Предметом вивчення освітньої компоненти є основні питання політології як науки; теоретичні й практичні засади реалізації політики як суспільного явища; індивідуальна та суспільна свідомість; громадська думка; зв'язки з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань із проектування стратегії поведінки у політичній сфері; суспільно-політичні процеси та суспільно-політична ситуація у регіоні та країні.

Мета вивчення освітньої компоненти: ознайомлення студентів із основними питаннями політології як науки; формування системи базових знань, розвиток умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад реалізації політики як суспільного явища; сприяння становленню громадянської свідомості студентів; розвиток здібностей використання теоретичних знань й практичних навичок організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань із проектування стратегії поведінки у політичній сфері; формування вмінь здійснювати аналіз суспільно-політичних процесів на основі знань теорії політичного аналізу і аналітичних методик та передбачати на основі аналізу можливі шляхи розвитку суспільно-політичної ситуації в країні та регіоні, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів, інструментарію прикладного аналізу та новітніх технологій.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- отримання знань про особливості політики як суспільного явища, структуру та типологію політичної системи суспільства;
- пояснення сутності держави як головного політичного інституту суспільства;
- розрізнення основних різновидів політичного режиму;
- розуміння специфіки виборчого процесу;
- обґрунтування сутності політичних партій, партійних систем та груп інтересів у суспільстві;

- аналіз головних сфер зовнішньополітичної діяльності України;
- розуміння та розрізнення принципів і законів взаємодії людей; з'ясування і усвідомлення ролі особи в політичному процесі;
- аналіз суспільно-політичних процесів та політичної ситуації на локальному, регіональному та державному рівнях.

Вивчення освітньої компоненти передбачає формування таких компетентностей та програмних результатів навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК 02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК 03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК 04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК 05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК 06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК 07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК 08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК 09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК 10. Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене аналізу явищ і процесів суспільно-політичного життя, питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК 11. Здатність створювати належний психологічний клімат в команді, виявляти шляхи оптимізації управління груповою діяльністю, формувати і підтримувати психологічну готовність групи до виконання професійних обов'язків.

СК 12. Здатність пізнання особливостей функціонування механізмів взаємодії людини і локальної спільноти, інститутів політичної системи на локальному, регіональному та національному рівнях, вміння аналізувати питання європейської та євроатлантичної інтеграції.

ПР 01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності

ПР 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності

ПР 07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення

ПР 08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично дослідницький апарат сучасної політичної науки

ПР 12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування

ПР 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

ПР 18. Проводити професійний пошук, опрацювання й аналіз фактів, даних та інформації з різних джерел.

У процесі вивчення освітньої компоненти у здобувачів вищої освіти формуються соціальні навички (soft-skills), зокрема: *комунікативні або навички спілкування* (під час групової роботи, ведення дискусії щодо проблемних питань суспільно-політичного життя сучасного суспільства на лекційних та практичних заняттях); *ораторські або вміння виступати публічно та презентаційні навички* (під час виступу з інформаційними повідомленнями, доповідями та презентаціями проєктів); *уміння працювати в команді* (під час виконання групових завдань, в процесі підготовки й проведення соціологічного дослідження); *гнучкість та адаптивність* (під час виконання завдань самостійної роботи); *особистісні якості* (креативність, критичне мислення,

здатність до саморозвитку під час роботи над проблемними, творчо-фаховими завданнями, в процесі підготовки до підсумкових модульних робіт).

Освітня компонента «Вступ до політології» вивчається на I курсі, в 1 семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 105 годин, 3,5 кредити ECTS.

Формою підсумкового контролю є залік.

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					У тому числі					
		Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль 1. Історія та теорія науки про політику												
Тема 1. Становлення та розвиток політології як науки. Предмет і методи політології	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Плюралізм політичних концепцій XIX–XX ст.	10	2	4	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 3. Сучасний етап розвитку політичної думки в Україні	6	–	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Політика як практична діяльність	5	2	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–
Тема 5. Політична влада та механізм її функціонування в суспільстві	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 6. Вибори та виборчі системи	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 7. Політичний маркетинг та політичний менеджмент	6	–	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 1	51	10	14	–	27	–	–	–	–	–	–	–
Модуль 2. Політична система суспільства та світова політика												
Тема 8. Держава в політичній системі суспільства	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 9. Політичне лідерство та політична	6	–	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–

еліта												
Тема 10. Політичні партії та партійні системи	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 11. Політична культура, свідомість та ідеологія	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 12. Міжнародна і зовнішня політика	6	2		–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 13. Україна в геополітичній стратегії світу	4	–	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Тема 14. Світова політика і міжнародні відносини	4	2		–	2	–	–	–	–	–	–	–
Тема 15. Глобалізація сучасного світу – головна тенденція світової політики	4	–	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Тема 16. Глобальні проблеми людства	6	–	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 2	54	10	14	–	30	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	105	20	28	–	57	–	–	–	–	–	–	–

Тема. Становлення та розвиток політології як науки.

Предмет і методи політології

План

1. Політологія як наука. Об'єкт і предмет політичної науки.
2. Структура політології як науки. Методи політології.
3. Функції політології.
4. Політика як соціальна реальність. Основні наукові підходи до визначення поняття «політика».

Теми повідомлень

1. Політологія в системі гуманітарної освіти. Становлення політології як науки і навчальної дисципліни.
2. Основні етапи розвитку політичної науки.
3. Парадигми і школи політології.
4. Значення політології в демократично розвиненому суспільстві.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Що вивчає політична наука? Який об'єкт і предмет політології?
2. Які були форми осмислення політики в історії політичної думки?
3. Коли було введено термін „політична наука”?
4. Яка структура політичної науки? Обґрунтуйте доцільність такої структури.
5. Які спеціальні наукові дисципліни сформувалися в рамках політичної науки?
6. Що вивчають політична антропологія і політична географія?
7. Розкрийте їх сутність методів політології.
8. На чому ґрунтується біхевіористський метод?
9. Які соціальні функції політології? Які функції Ви рахуєте актуальними та важливими в сучасних умовах?
10. Яка роль політології у Вашій професійній підготовці?
11. На прикладі відомих політиків проаналізуйте рівень їх політологічної підготовки.
12. Які функції політики, на Ваш погляд, слабо розвинуті в сучасному українському суспільстві? Аргументуйте свою відповідь.
13. Обґрунтовуючи місце й роль політології, проаналізуйте причини не-уваги до неї в роки застою.
14. Поясніть, як визначається предмет та об'єкт будь-якої науки, у тому числі й політології.
15. Назвіть і охарактеризуйте основні категорії політології.
16. Розкрийте основні закономірності та методи політології як науки.
17. Обґрунтуйте відмінність між тлумаченням понять: «політика як наука», «політика як мистецтво».
18. Аргументуйте чи дійсно складність політології як науки зумовлена різноманітністю її функцій.

19. Окресліть співвідношення понять «теоретична» і «прикладна» політологія.

Література:

1. Дмитренко М. А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник / М. А. Дмитренко. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 229 с.
2. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
3. Піча В. М. Політологія / Навч. підручник. К.: Каравела, 2018. – 304 с.
4. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
5. Політологія: Навч. посіб. / Гетьманчук М. П., Грищук В. К., Турчин Я. Б. – Київ: Знання, 2010. – 415 с.
6. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О. О. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.
7. Політологія. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред. Струкевич О. К., Конотопенко О. П., Лапшин С. А. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – 403. с.
8. Політологія: Підручник / В. Ф. Баранівський. – Київ: НАУ, 2016. – 236 с.
9. Політологія: Навчальний посібник. Вид. 3-є, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.
10. Прикладна політологія: підручник / за заг. ред. В. Ф. Цвиха. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 316 с.
11. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.
12. В. П. Бех, В. В. Давиденко, Денисюк С. Г. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 276 с.

Тема. Плюралізм політичних концепцій XIX–XX ст.

План

1. Політико-ідеологічні доктрини: поняття, типологія, інституціалізація.
2. Лібералізм як течія соціально-політичної думки. Основні цінності лібералізму. Неолібералізм.
3. Традиційні суспільно-політичні течії: консерватизм і неоконсерватизм.
4. Ліві та лівоцентристські політичні течії (комунізм, соціалізм та соціал-демократія).

5. Екстремістські політичні течії (анархізм, троцькізм, фашизм та ін.)

Теми повідомлень

1. Основні етапи розвитку політичної науки.
2. Політика та політичні вчення у стародавньому світі.
3. Еволюція політичної думки в епоху Середньовіччя та Відродження.
4. Політична думка Нового та Новітнього часу.
5. Парадигми і школи політології.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Назвіть учених, які зробили перші спроби систематизувати знання про політику і надати їм наукоподібну форму?
2. Які уявлення Конфуція про зв'язок моралі і політики, про роль народу і верховного правителя в державі?
3. Чим розуміння держави в Арістотеля відрізняється від його трактування Платоном? По яких критеріях Арістотель розрізняв держави?
4. Що нового вніс в політичну теорію Цицерон?
5. Чому державна влада, держава, на думку Аврелія Августина і Фоми Аквінського, мають божественний характер?
6. У чому значення навчання Н. Макіавеллі про круговорот форм держави?
7. Що таке «макіавеллізм»?
8. Покажіть відмінності в підходах Т. Гоббса і Дж. Локка до теорії «суспільного договору».
9. В чому значення теорії розділення властей Ш. Монтеск'є?
10. Які погляди марксизму на еволюцію суспільства? Які політичні висновки робили марксистки щодо буржуазного суспільства?
11. Який внесок в політичну науку німецького соціолога М. Вебера? В чому значення теорії раціональної бюрократії М. Вебера?

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник / За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003.
3. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001.
4. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
5. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
6. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка,

Д. Т. Дзюбко, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-тє вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

7. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

8. Політична думка в Україні, 1991-2016 : у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

9. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

10. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

11. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Тема. Сучасний етап розвитку політичної думки в Україні

План

1. Історична генеза вітчизняних політичних ідей з прадавніх часів до ХІХ століття.
2. Політичні концепції українських мислителів ХХ століття.
3. Розвиток політичних ідей в Україні у ХХІ столітті.

Теми повідомлень

1. Політичні ідеї Київської Русі.
2. Політичні ідеї вчених Києво-Могилянської академії.
3. Пилип Орлик і його Конституція.
4. Суспільно-політичні погляди М. С. Грушевського.

Питання для дискусії:

1. Окресліть ключові моменти розвитку політичної думки в Україні часів Київської Русі?
2. Роль Києво-Могилянської академії у поширенні політичних знань?
4. Політичні ідеї пропагували й відстоювали учасники Кирило-

Мефодіївського товариства?

5. Суть ідейно-політичних поглядів М. Драгоманова та М. Грушевського та їх значення в розвитку вітчизняної політичної думки.

6. Концептуальні положення політичної доктрини В. Липинського?

7. Значення націоналістичних ідей Д. Ткачука, Д. Донцова та М. Міхновського у розвитку української політичної думки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Напишіть твір-есе на тему «Політична думка в Україні: стан, тенденції, перспективи».

Література:

1. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М.: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.

2. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с.

3. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

4. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.

5. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.

6. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.

7. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.

8. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-тє вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

9. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

10. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

11. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

12. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

13. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Тема. Політична влада та механізми її функціонування в суспільстві

План

1. Влада як соціальний феномен. Ресурси влади. Класифікація влади.
2. Влада як системо утворюючий чинник політичної системи, її структура і функції.
3. Політичний режим: сутність та типологія. Політична опозиція. Політичний екстремізм.

Теми повідомлень

1. Природа тоталітарної влади.
2. Влада – як необхідний регулятор життєдіяльності суспільства, його розвитку та єдності.
3. Державна влада в Україні: особливості, проблеми, перспективи.

Питання для обговорення та дискусій:

1. У чому полягає сутність влади? Які універсальні принципи влади?
2. Чому влада і політика нероздільна і взаємообумовлена? Обґрунтуйте.
3. Які основні елементи можна виділити в структурі влади? Назвіть їх.
4. Чим є ресурси влади?
5. Які джерела влади? Які з них понад усе виявляються в сучасному політичному житті?
6. На чому заснована класифікація ресурсів влади Н. Макіавеллі?
7. Наскільки вірна класифікація ресурсів О. Тоффлера? Аргументуйте свою відповідь.
8. Що означає поняття «суверенітет»? Чому держава повинна володіти суверенітетом?
9. Що відображає поняття «легітимність влади»? Хто був творцем теорії легітимності?
10. В чому особливості традиційного типу легітимності? Чи зберігся цей тип легітимності сьогодні?
11. На чому заснований харизматичний тип легітимності? Наведіть

характерні приклади.

12. Які ресурси раціонально-легальної легітимності влади? Чи можливе існування суспільства без влади?

13. Чому сьогодні в Україні такий низький рівень довіри населення до політичної влади?

Завдання для самостійної роботи:

1. Спираючись на програмні документи різних політичних партій в Україні, проаналізуйте їх розуміння мети, форм і змісту політичної влади.

2. Складіть схему за такими параметрами: влада державна і влада політична, спільне і відмінне.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Визначте співвідношення між категоріями «влада», «політична влада», «панування».

2. Обґрунтуйте чому змінювалися уявлення про політичну владу протягом історичного розвитку суспільства?

3. З чим пов'язане підвищення ролі політичних організацій у здійсненні політичної влади?

4. Криза політичної влади в Україні – це реальність чи ілюзія? Відповідь обґрунтуйте.

5. Чи можливе існування суспільства без політичної влади?

6. Як Ви вважаєте чому влада часто ігнорує політичні права і свободи особистості, а особистість не довіряє владі?

7. У чому відмінність влади політичної від влади державної?

8. У чому полягає відповідальність влади перед суспільством?

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>

2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.

3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.

4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.

6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.

7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.

8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.

9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук. ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтей, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

13. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с.

14. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

Тема. Вибори та виборчі системи

План

1. Вибори: класифікація та особливості при різних політичних режимах.
2. Принципи виборчого права та організація демократичних виборів.
3. Основні функції виборів.
4. Типи (моделі) виборчих систем.
5. Основні стадії виборчої кампанії.

Теми повідомлень

1. Порівняльна характеристика основних виборчих систем.
2. Прямі та непрямі політичні вибори: порівняльна характеристика.
3. Поняття і принципи виборчого права.

Питання для дискусії:

1. За яких умов вибори можуть розглядатися як знаряддя політичного маніпулювання?
2. У чому полягає суть, переваги та недоліки пропорційної виборчої системи?
3. Що таке мажоритарна система? Які її переваги і недоліки?
4. Яка виборча система наразі є більш прийнятною для України?
5. Що таке виборче право?
6. Які компоненти включає виборча процедура?
7. Що таке референдум?
8. Чим є виборча кампанія? Які її основні елементи?
9. Які види виборчих систем існують?
10. Чим є пропорційна виборча система? Які її достоїнства і недоліки?
11. Якій виборчій системі Ви віддаєте перевагу і чому?
12. Які особливості виборчої системи в Україні?

Завдання для самостійної роботи:

1. Перерахуйте та розкрийте зміст юридичних процедур проведення політичних виборів.
2. Зробіть порівняльну характеристику виборчих систем. З'ясуйте основні переваги та недоліки кожної з них.

Література:

1. Алсуф'єв В.В., Гашицький О.В., Давидович Я. В., Данилевський Ю.М., Данилюк В.А. Закон України "Про вибори народних депутатів України". Наук.-практ. комент / Центральна виборча комісія України. Інститут Генеральної прокуратури України / М.М. Рябець (заг. ред.) – К. – 2002.
2. Бебик В. Як стати популярним, перемогти на виборах і утриматись на політичному Олімпі. – К., 1993. Конституція України. – К., 2004.
3. Нестерович В. Ф. Виборче право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 504 с.
4. Ключковський Ю.Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. К.: Ваїте, 2018. 908 с.
5. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
6. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

7. Юрійчук Є. Виборчий кодекс Республіки Білорусь та легітимація політичної влади // Політологічні та соціологічні студії: 36. наук. пр.-Чернівці: Прут, 2002 – Т. 2 – С 242-250.

Тема. Політичний маркетинг та політичний менеджмент

План

1. Поняття, функції та види політичного маркетингу.
2. Дослідження політичного ринку.
3. Політичне рекламування. Імідж.
4. Сутність та функції менеджменту. Політичний менеджмент.

Теми повідомлень

1. Особливості менеджменту в різних сферах людської діяльності.
2. Маніпулювання суспільною свідомістю: сутність та вияв у політичній сфері.
3. Соціально-психологічні аспекти організації і роботи команди менеджерів.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Яка межа допустимих дій у створенні негативного іміджу суперника під час виборчої кампанії?
2. Обґрунтуйте специфіку досліджень політичного ринку.
3. Особливості виборчої інженерії як легального засобу впливу на виборчий процес.
4. Проаналізуйте специфіку політичного рекламування та політичного іміджу.
5. Охарактеризуйте етапи політичного рекламування
6. У чому полягають особливості менеджменту виборчої кампанії.
7. Інформаційне забезпечення політичного менеджменту.
8. Обґрунтуйте модель ухвалення політичних рішень.

Література:

1. Абетка молодого політика / Ред. колегія: Геращенко А. Ю., Городок М. Д., Карташов А. В. та ін., К.: Міжнародного республіканського інституту 2003. – С. 164-178, 181-186, 201-209, 214-220, 251-267.
2. Бебик В. М. Політичний маркетинг і менеджмент. – К., 1996.

3. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>

4. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с. (Серія «Альма-матер»). – С. 484-503. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.

5. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О. О. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.

6. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

7. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

Тема. Держава в політичній системі суспільства

План

1. Сутність, структура та функції політичної системи.
2. Типологія політичних систем.
3. Держава в політичній системі суспільства:
 - форми державного правління та державного устрою;
 - вищі органи сучасної держави і поділ державної влади.
4. Основні напрями, особливості та проблеми розвитку політичної системи України.

Теми повідомлень

1. Держава – основний інститут політичної системи. Теорії походження держави, її ознаки і функції.
2. Форми політичного правління та форми національно-державного устрою.
3. Громадянське суспільство і правова держава: їх сутність, основні ознаки та співвідношення.

4. Тенденції трансформації політичних систем у суспільствах перехідного типу.
5. Теорія політичної системи Д. Істона і Г. Алмонда.
6. Роль ЗМІ в політичній системі суспільства.

Питання для обговорення та дискусії:

1. Які фактори, на вашу думку, справляють більший вплив на механізм функціонування політичної системи: внутрішні (економічні, соціальні, духовно-моральні) чи зовнішні (міжнародні, географічні та ін.)? Відповідь обґрунтуйте.
2. Від чого залежить стабільність політичної системи?
3. Чи є бюрократія позитивним явищем для функціонування політичної системи суспільства?
4. Чи відповідають процеси формування і розвитку політичної системи України в умовах самостійності «міжнародним стандартам»? Аргументуйте відповідь.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему політичної системи, окресліть її структуру та механізми функціонування:

№ п/п	Тип політ. системи	Основні структурні елементи	Ступінь відкритості системи і характер системних зв'язків	Стабільність політичної системи, частота зміни правлячих режимів

2. З'ясуйте основні стабілізуючі фактори функціонування політичної системи.
3. Визначте особливості реформування політичної системи України в умовах самостійної держави.
4. На основі Конституції України складіть схему державного устрою нашої держави.
5. Назвіть і дайте коротку характеристику форм державного устрою різних країн.

Література:

1. Акт проголошення незалежності України. Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. – К., 1991.
2. Аляєв Г.Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г.Є.Аляєв. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Полтава : АСМІ, 2012. – 319 с.
3. Брегеда А. Ю. Основи політології: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 312 с.
4. Воронов І. Громадянське суспільство і влада // Людина і політика. – 2003. – № 1.

5. Горлач Микола Іванович та Кремень Василь Григорович Політологія: наука про політику: Підручник для студ. ВНЗ // МОН України – Київ: ЦУЛ, – 2009. – 836с.
6. Декларація про державний суверенітет України. – К, 1991.
7. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#>
8. Кремень Т. Державний суверенітет у добу глобалізації // Політика і час. – 2003. – № 10.
9. Піча В. М., Хома Н. М. Політологія : підручник для студ. вищ. закладів освіти. – 5-те вид., стер. – Л. : Новий Світ-2000, 2008. – 304 с.
10. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
11. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.
12. Політологія : підручник // за ред. проф. М. П. Требіна – Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – Х. : Право, 2013. – 414 с.
13. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбко, Д. Т. Дзюбко, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбко, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
14. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
15. Політологія: підруч. для студ. ВНЗ // за ред. О.В.Бабкіної, В.П.Горбатенка – К.: Академія, – 2010. – 567с
16. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн "Видавничий дім "Ін Юре", 2005. – 520 с.
17. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
18. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
19. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. – 304 с.
20. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
21. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Політичне лідерство та політична еліта

План

1. Суть та роль політичного лідерства в суспільстві. Типи лідерства.

2. Сутність, типологія і функції політичної еліти.
3. Теорії еліт.
4. Сучасна політична еліта України, її відмінні риси та особливості формування.

Теми повідомлень

1. Типологія політичного лідерства
2. Сучасні політологічні концепції лідерства
3. Походження теорії еліт у політології
4. Сутність, структура та функції політичної еліти
5. Суспільна роль, легітимація та динаміка політичної еліти
6. Політична культура та її роль у політичному житті суспільства
7. Політика і мораль

Завдання для самостійної роботи:

Спробуйте охарактеризувати або описати ідеального політичного лідера чи представника політичної еліти в сучасному світі.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Розкрийте зміст понять “лідерство” й “політичне лідерство”.
2. Як обґрунтовується природа лідерства в теорії рис? У чому недоліки цієї теорії?
3. Що нового відкриває психоаналіз у розумінні природи лідерства?
4. У чому сутність типології лідерства в роботах М. Вебера?
5. Які типи лідерства виділяються залежно від сформованого іміджу лідера?
6. Порівняйте двох лідерів національного масштабу. Відповідь обґрунтуйте.
7. Які сторони політичного лідерства в Україні ви вважаєте позитивними, а які – негативними?
8. Назвіть фактори, що обумовлюють існування політичної еліти?
9. Які рівні можна виділити в політичній еліті сучасних суспільств?
10. Розкрийте механізми рекрутування еліти.
11. Що ви розумієте під елітарними рисами? Чи може без них існувати еліта?
12. Чи можна вважати комуністичну номенклатуру елітою?
13. Чим відрізняється моністична концепція еліт від плюралістичної?
14. Які фактори впливають на феномен політичного лідерства?
15. Які ви знаєте типи політичних лідерів?
16. Чому політична еліта в Україні виявилася не на висоті вимог часу?

Література:

1. Бебик В.М. Як стати популярним, перемогти на виборах та утриматись на політичному Олімпі. – К., 1993.

2. Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. – К., 1996.
3. Вебер М. Політика як покликання і професія // Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
4. Головатий М.Ф. Професія – політик. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – С. 18-28.
5. Дошчанівська О. Номенклатурна олігархія – форма політичної еліти в Україні // Розвиток демократії та демократична освіта в Україні : Матеріали II міжнародної наукової конференції. К., 2003. С. 214-220
6. Корнієнко В.О., Денисюк С.Г. Імідж політичного лідера : проблеми формування та практичної реалізації : монографія. – Вінниця : Універсум-Вінниця, 2009. – 144 с.
7. Коротков Д.С. Політична еліта України: становлення та розвиток у виборчому процесі : монографія / Коротков Д. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 207 с.
8. Литвин В.М. Політична арена України. Дійові особи та виконавці. – К., 1994.
9. Політична еліта: Формальна? Справжня // Віче. – 1997. – № 6.
10. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
11. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с.
12. Сенченко М. Національна еліта в умовах глобалізації // Персонал. –2003. – № 10. – С. 42-46.
13. Україна у ХХІ столітті: виклики для політичної еліти // Дзеркало тижня. – 2003. – 15 листопада. – С. 8-15.
14. Україна: лідерство, еліта, влада // Політична думка. – 1994. – № 1.
15. Юрченко І. Феномен політичного лідерства // Політичний менеджмент. – 2004. – №1. – С. 63-75.
16. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Політичні партії та партійні системи

План

1. Політична партія: поняття, етапи розвитку, функції.
2. Типологія політичних партій і партійних систем.
3. Становлення багатопартійності в Україні. Партійна й виборча системи в Україні.

Теми повідомлень

1. Громадські організації та рухи, їх роль у політичному житті.
2. Суспільно-політичні рухи та організації в Україні.
3. Сучасний молодіжний і студентський рух в Україні.
4. Сучасні виборчі системи, їх сутність та специфіка.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Що таке політична партія?
2. Які основні етапи формування політичних партій?
3. Чим обумовлено виникнення політичних партій?
4. Які функції виконує політична партія?
5. Які Вам відомі підстави для типології політичних партій?
6. Що таке партійна система?
7. За якими ознаками розрізняються партійні системи в сучасних суспільствах?
8. Сформулюйте достоїнства і недоліки однопартійної, двопартійної і багатопартійної систем.
9. Який тип партійної системи є, на Ваш погляд, більш ефективним?
10. Від яких чинників залежить вибір тієї або іншої партійної системи в суспільстві?
11. Чи є закономірним явищем виникнення партій у суспільстві?
12. Якщо так, то які фактори, об'єктивні чи суб'єктивні, є першопричиною їх виникнення?

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть та коротко охарактеризуйте етапи в історії виникнення політичної партії за Максом Вебером.
2. Визначте правові основи створення і діяльності політичних партій в Україні (Закон України «Про політичні партії в Україні»).
3. Складіть схему: типологія партійних систем.
4. Складіть теоретичну модель політичної партії.

Література:

1. Базовкін Е. Шляхи становлення, форми прояву багатопартійності // Політика і час. – 1991. – № 10.
2. Литвин В. Ліві, праві і центр // Політика і час. – 1992. – № 4.
3. Народний Рух України: державність, демократія, реформи. – К, 1994.
4. Політологія. Навчально-методичний комплекс / За ред. Кирилюка Ф. М.: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 704 с.
5. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с.
6. Політологія: Підручник // За заг. ред. проф. Кременя В.Г., проф. Горлача М.Г. – Харків: Друкарський центр «Єдинорог», 2001. – С. 252-274.
7. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє

вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

8. Швидак О.М. Політологія. Практикум: Навч. посібник – К., 2001. – С. 112-119.

9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. – К.: Либідь, 2002. – С. 325-358.

10. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Політична свідомість, культура та ідеологія

План

1. Політична культура: поняття, зміст і функції.
2. Типологія політичної культури.
3. Політична свідомість: поняття, структура, типи і функції. Політична ідеологія.
4. Політична свідомість та політична культура сучасного українського суспільства.
5. Природа політичної ідеології та її призначення.

Теми повідомлень

1. Політична свідомість: форми та сутність.
2. Історико-політичні, національні та психологічні особливості української політичної культури.
3. Демократична модель політичної культури.
4. Місце роль політичної ідеології в сучасному суспільстві

Питання для обговорення та дискусій:

1. Розкрийте зміст поняття «політична свідомість».
2. Яка структура політичної свідомості?
3. Розкрийте основні функції політичної свідомості?
4. Назвіть і охарактеризуйте рівні політичної свідомості.
5. Які Ви знаєте форми політичної свідомості? Розкрийте їх суть.
6. Що означає поняття «політична ментальність»?
7. Що таке ідеологія? Які функції вона виконує в суспільстві?
8. Які основні положення лібералізму? Які ідеї і цінності лібералізму Вас понад усе привертають?
9. Що таке консерватизм? Які позитивні моменти консервативної ідеології?
10. Чи можна стверджувати, що принципи побудови нового суспільства в комунізмі і фашизмі виявилися схожими? Відповідь обґрунтуйте.
11. Які відмінні особливості соціал-демократичної ідеології в порівнянні з іншими ідеологіями?
12. Політика і релігія.
13. Форми та рівні політичної свідомості.

14. Обґрунтуйте роль політичної культури як фактора модернізації українського суспільства.

15. Порівняйте особливості політичної свідомості тоталітарного та демократичного суспільства.

16. Поясніть у чому проявляється взаємозв'язок політичної культури і національних культурних традицій?

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте зв'язок політичної свідомості та політичної культури.

2. Проаналізуйте зміст і характер формування політичної свідомості та культури в сучасному українському суспільстві.

Література:

1. Головаха Е. Особливості політичної свідомості // Політол. читання. – 1992. – № 1.

2. Лісовий В. Поняття політичної культури. Політична культура українців. – К., 1996.

3. Лясота А. Політичні традиції: еволюція інтерпретації у контексті функціонування політичної системи // Політика і час. – 2003. – № 5.

4. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с. – С. 350-356, С. 365-372.

5. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 337-358.

6. Політологія: Підручник / За заг. ред. проф. Кременя В.Г., проф. Горлача М.Г. – Харків: Друкарський центр «Єдинорог», 2001. – С. 291-312.

7. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

8. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Україна в геополітичній стратегії світу

План

1. Основні концепції геополітики – таласократія та телурократія, їх сучасні варіанти.
2. Функції та проблеми геополітики.
3. Геополітичні орієнтири сучасної України: передумови та наслідки.

Теми повідомлень

1. Національні інтереси України: геополітичні пріоритети.
2. Геополітичні зміни сучасної міжнародної безпеки після трагічних

подій 11 вересня 2001 року.

3. Геополітика України в контексті процесів глобалізації
4. Україна у світовому геополітичному просторі
5. Міжнародна політика та геополітика. Місце геополітики в структурі світового політичного процесу
6. Світовий політичний процес як предмет політичного аналізу
7. Особливості міжнародної політики
8. Місце геополітики у міжнародній політиці

Питання для обговорення та дискусій:

1. Які є підходи до вивчення міжнародної політики?
 2. Назвіть основні особливості міжнародної політики у порівнянні з внутрішньою.
 3. Що є предметом вивчення міжнародної політики / світового політичного процесу?
 4. Які є методи та рівні аналізу світового політичного процесу?
 5. Який зв'язок між геополітикою та міжнародною політикою?
- Проілюструйте це прикладами політичних подій, що мають геополітичні наслідки.
6. Формування основ геополітики в працях Ф. Ратцеля та Р. Челлена.
 7. Г. Маккіндер про "Географічну вісь історії".
 8. Американські геополітичні доктрини.
 9. Що таке багатополлярний світ?
 10. Автором якої концепції є соціолог Ф.Фукуяма? У чому полягає її сутність?
 11. Визначте можливі сценарії політичного розвитку України в сучасній ситуації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте геополітичний статус України та сформулюйте пріоритети і завдання української геополітичної доктрини, зумовлені цим статусом.
2. Що таке геостратегія та геоекономіка? В якому зв'язку вони перебувають з геополітикою?
3. Охарактеризуйте транскордонне співробітництво як євроінтеграційний аспект геополітики України.
4. Сутність міжнародних відносин і світової політики.
5. Основні тенденції світового політичного процесу.
6. Міжнародні та регіональні організації в системі геополітики.
7. Як співвідносяться поняття «мораль» і «міжнародна політика»? Наведіть приклади аморальності в міжнародній політиці однієї-двох держав світу, які це мало наслідки?
8. Перерахуйте основні відмінності між біполярною та багатополлярною міжнародними системами. Обґрунтуйте, яка з цих систем є більш

ефективною для вирішення проблем міжнародної безпеки?

Література:

1. Бодрук О. Фактор сили в сучасному світі: Геополітичні зміни сучасної міжнародної безпеки після трагічних подій 11 вересня 2001 року // Політика і час. – 2002. – № 3.
2. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
3. Основи геополітики : метод. рек. до курсу / уклад. : Т. Я. Лупул ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2005. – 23 с.
4. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с.
7. Словник геополітичних термінів та понять / за заг. ред. О. С. Власюка, П. П. Кононенка ; Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки, НДІ українознавства. – Київ : Фоліант, 2008. – 207 с.
8. Співак І. В. Глобальна монетарна економіка та геополітичні інтереси держав: валютні механізми / І. В. Співак ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : УБС НБУ, 2013. – 395 с.
9. Снігир О. В. Україна у геополітичних концепціях Європейського Союзу: динаміка “об’єкт-суб’єктивних” відносин : автореф. дис... канд. політ. наук : 21.01.01 / Снігир Олена Валентинівна ; Нац. ін-т стратег. досліджень, Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки. – Київ, 2004. – 16 с.
10. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За ред. А. І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. Цюрупа М. В, Ясинська В. С.
11. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Глобалізація сучасного світу – головна тенденція світової політики

План

1. Глобалізація: сутність та передумови її виникнення.
2. Глобалізаційні процеси в сучасному світі та їх геополітичні виміри.
3. Сучасний міжнародний порядок: етапи становлення, виміри, підходи, моделі.

Теми повідомлень

1. Концепція глобальних проблем Римського клубу.
2. Сучасні форми політичного насилля.

3. Цивілізаційна модель світового порядку С. Хантінгтона.
4. Антиглобалізм: вимоги та перспективи.
5. Політичний тероризм та його різновиди.
6. Євроатлантична інтеграція України: виклики і перспективи.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Ознайомтеся з матеріалами присвяченими подіям 11 вересня 2001 року у США. Означте відповідні проблеми глобальної, регіональної та національної світової безпеки. Які корективи внесли ці події у проблему нового світового порядку? Який сценарій вирішення цієї проблеми, на Ваш погляд, найбільше відповідає цим корективам? Відповідь обґрунтуйте.
2. Яким має бути механізм подолання цивілізаційних конфліктів? Яким чином можна запобігти появі останніх?
3. Які, на Ваш погляд, основні парадокси глобалізації? Відповідно, які причини цих парадоксів та можливі наслідки їх невирішеності?

Література:

1. Бистрицький Є. Конфлікт культур і філософія толерантності // Демони миру і боги війни. – К., 1997.
2. Кинг А., Шнайдер Б. Первая глобальная революция: Доклад Римского клуба. – М., 1991.
3. Романе Й. Геополитика хаоса. – М., 2001.
4. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с. – С. 661-682.
5. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с.
6. Уроки 11 вересня: проблеми глобальної, регіональної та національної безпеки: Матеріали Круг. столу (Київ, 23 квіт. 2002 р.). – К.: НІПБМ, 2002.
7. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

Тема. Глобальні проблеми людства

План

1. Політична глобалістика: поняття і структура
2. Глобальні проблеми розвитку людства та сучасне політичне мислення
3. Роль міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем.
4. Політична модернізація.

Теми повідомлень

1. Проблема подолання відсталості країн, що розвиваються.
2. Проблема миру і роззброєння.
3. Продовольча проблема.
4. Енергетична і сировинна проблема.
5. Демографічна проблема.
6. Продовольча проблема.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Назвіть та охарактеризуйте найголовніші глобальні кризи. Відповідь обґрунтуйте.
2. Окресліть сутність Кіотського договору?
3. Обґрунтуйте в чому на Вашу думку полягає криза надвиробництва?
4. Основні причини енерго-екологічної кризи?
5. В чому полягає ресурсна криза.
6. Охарактеризуйте основні групи екологічної кризи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Напишіть твір-есе на одну із тем:
 - «Глобальні проблеми сучасності: стан, тенденції, перспективи»;
 - «Роль міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем»;
 - «Політична модернізація України: першочергові завдання».

Література:

1. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.elib.org.ua/pages-8589.html>
2. Піча В.М., Левківський К. М., Хома Н. М. Політологія: Типові питання та відповіді з лекційного курсу. Навчальний посібник для студентів. – К.: «Каравела», Львів: «Новий світ-2000», 2002. – 176 с. – С. 149-153.
3. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кременя В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 584-612.
4. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВІЦ «Академія», 2010. – 568 с. (Серія «Альма-матер»). – С. 395-419.
5. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.
6. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О. О. – Житомир: Вид- во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.
7. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай,

О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

8. Політична думка в Україні, 1991-2016 : у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

Орієнтовні питання до заліку

1. Об'єкт, предмет і структура політології як науки.
2. Основні категорії, методи і функції політології.
3. Місце політології в системі наук про суспільство.
4. Політика як суспільне явище. Структура і функції політики.
5. Сутність, види і функції влади. Політична влада. Концепції влади. Ресурси й легітимність політичної влади.
6. Політичний режим, його сутність та типологія.
7. Політичний процес, його структура і характер. Класифікація політичних процесів.
8. Особа як суб'єкт політики. Політична поведінка і участь в політиці. Основні форми політичної участі.
9. Політична соціалізація: сутність, етапи.
10. Сутність, структура та функції політичної системи. Типи політичних систем. Особливості політичної системи сучасної України.
11. Сутність, ознаки та функції держави. Теорії походження держави.
12. Форми державного правління та державного устрою.
13. Вищі органи сучасної держави і поділ державної влади.
14. Громадянське суспільство, його сутність, основні риси.
15. Правова держава: визначення, сутність, основні ознаки.
16. Становлення і розвиток правової держави і громадянського суспільства в Україні.
17. Сутність, генеза і функції політичних партій, їх типологія.
18. Партійні системи. Типологія партійних систем.
19. Політичні партії в Україні. Становлення багатопартійності.
20. Поняття "суспільно-політичний рух". Основні тенденції і типи сучасних суспільно-політичних рухів.
21. Поняття демократії, її зміст та ознаки. Типи і форми демократії.
22. Особливості становлення і розвитку демократії в сучасній Україні.
23. Етнонаціональні спільноти як об'єкт і суб'єкт політики.
24. Нація як історична спільність людей. Теорії походження нації. Особливості формування української нації.
25. Етнополітика та її місце в гармонізації етнонаціональних відносин.
26. Сутність, типології і функції політичної еліти.
27. Теорії еліти Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельса. Шляхи формування політичних еліт.
28. Сутність і функції політичного лідерства. Типологія та механізми формування політичного лідерства.
29. Політична свідомість: поняття, структура, функції.
30. Політична ідеологія: поняття, структура і функції.
31. Політична культура: поняття, зміст і функції. Типологія політичної культури.
32. Політична свідомість та політична культура сучасного українського суспільства.

- 33.Вибори та виборчі системи. Основні типи виборчих систем.
- 34.Принципи виборчого права та організація демократичних виборів.
- 35.Політичний менеджмент: сутність та функції.
- 36.Поняття, функції та види політичного маркетингу. Політичне рекламування.
- 37.Міжнародна і зовнішня політика. Цілі і функції зовнішньої політики.
- 38.Сутність та особливості розвитку сучасних міжнародних відносин.
- 39.Україна в системі міжнародних політичних відносин (Україна – СНД, Україна – Європа, Україна – США).
- 40.Глобальні проблеми сучасності: політичні аспекти.

Рекомендована література

Основна

1. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
2. Дмитренко М. А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник / М. А. Дмитренко. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 229 с.
3. Історія політичної думки [Текст] : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : Новий світ-2000, 2019:
Т. 1 : Від зародження до початку ХХ ст. – 2019. – 403 с.
Т. 2 : ХХ – початок ХХІ ст. – 2019. – 597 с.
4. Історія політичної думки : навч. енциклопед. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 765 с.
5. Піча В. М. Політологія : конспект лекцій для студентів вищ. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома. – 5-те вид., стер. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 172 с.
6. Піча В. М. Політологія / Навч. підручник. К.: Каравела, 2018. – 304 с.
7. Політологія. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред. Струкевич О. К., Конотопенко О. П., Лапшин С. А – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – 403. с.
8. Політологія: Навчальний посібник. Вид. 3-є, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.
9. Політологія: Підручник / В. Ф. Баранівський. – Київ: НАУ, 2016. – 236 с.
10. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.

Додаткова

8. Анастасов О. І. Вступ до політології. Навчальний посібник. – 2 вид., доп. – Донецьк: АСТРО, 2005. – 358 с.
9. Анатолий Матвиенко, Владимир Тарасюк, Владимир Горбатенко. Політико-правові засади трансформації партійної системи України. – Талком, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. – 510 с.
10. В. П. Бех, В. В. Давиденко, Денисюк С. Г. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 276 с.
11. Гуманітарний дискурс: політика, управління, влада : кол. монографія / М-во освіти та науки України, Нац. ун-т "Одеська юрид. акад.", Ф-т прав. політології та соціології ; [за заг. ред.: О. А. Івакіна, Д. В. Шамши, Д. В. Яковлева]. – Одеса : Вид. дім "Гельветика", 2015. – 468 с.
12. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х – перша половина 2011 рр.) / Керівник проекту – М. С. Кармазіна; довідковий матеріал – М. С. Кармазіна, Т. А. Бевз; упорядники – Т. А. Бевз (координатор проекту), Д. В. Веденєєв,

П. П. Гай-Нижник, О. М. Любовець, С. В. Полтавець, О. М. Собачко, В. Д. Яремчук. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 808 с.

13. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналіт. доп. / [кол. авт.: Я. А. Жаліло та ін.; за ред. Я. А. Жаліла]; Нац. ін-т стратег. дослідж. – Київ: Вид-во Нац. ін-ту стратег. дослідж., 2019. – 190 с.

14. Європейська інтеграційна політика: навч. пос. / [А. М. Поручник, В. І. Чужиков, Д. О. Ільницький, О. А. Федірко]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2010. – 451 с.

15. Ємельянова Г. І. Потенціал політичної еліти в Україні: особливості формування та впливу на сучасний політичний процес. Одеса, 2018. – 217 с.

16. Литвин В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. – К.: «Зелений пес», 2019. – 464 с.

17. Малкіна Г. М. Політична відповідальність у демократичному суспільстві (інституціональний аспект): монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 326 с.

18. Панчук М., Євтух В., Войналович В., Котигоренко В., Калакура О., Кочан Н., Макаренко Н., Горбань Т., Ляшенко О., Ковач Л. Етнополітичні процеси в Україні: регіональні особливості: [Монографія.] – К., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 396 с.

19. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.

20. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О. О. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.

21. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук. ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтей, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

22. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

23. Прикладна політологія: підручник / за заг. ред. В. Ф. Цвиха. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 316 с.

24. Рафальський І. О. Національно-державне самовизначення України: внутрішні чинники та зовнішні впливи: монографія / І. О. Рафальський; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ : ІПіЕНД; Ніжин : Вид. Лисенко М. М., 2016. – 478 с

25. Рафальський І. Феномен українського національного самовизначення: [монографія] / Ігор Рафальський; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ: ІПіЕНД, 2014. – 237 с.

26. Скрипникова Л. В., Політологія: навчальний посібник / Л. В. Скрипникова, Л. С. Тутік, М. О. Гринчак. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 272 с.

27. Якушик В. М. Вступ до політології: навчально-методичний посібник для вивчення державознавчих тем курсу політології / В. М. Якушик; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". – 2-ге вид., виправ. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 65 с.

Internet джерела

1. Вегеш М. М. Політологія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-60.html>

2. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>

3. Політологія: лекційний курс і практикум. Навчальний посібник. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/539/1/politologia_lkp.pdf

4. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf

5. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>

6. Юрій М. Ф. Політологія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html>

7. Юрій М. Ф. Політологія. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-88.html>

